

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ

Άρχιμ. Αντώνιος Ρωμαίος

Στόν σύγχρονο κόσμο ή ελευθερία δέν εἶναι μόνο ἀναζήτηση καί ἐπιδίωξη. Εἶναι κοινωνικοπολιτικό σύνθημα. Γίνεται ἀντικείμενο φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Προβάλλει σάν ὑπαρξιακή ἀνάγκη. Χαρακτηρίζει ὀρισμένα οικονομικά συστήματα. Γιά πολλούς εἶναι χαμένος θησαυρός. Γιά ἄλλους ἀνεπίτρεπτη οὐτοπία.

Μερικοί τή νομίζουν σάν τό ὕψιστο ἀγαθό καί ἄλλοι τή λατρεύουν σάν θεό ἢ σάν ἡμίθεο. Ἡ ελευθερία τροφοδοτεῖ τίς ἐπαναστάσεις καί τρέφεται ἀπ' αὐτές. Γιά μᾶς τούς Ἕλληνες εἶναι ταυτισμένη μέ τήν ὑπόσταση τῆς πατρίδας μας. Ἄνετα τήν πληρώνουμε μέ τήν αὐτοθυσία μας καί συχνά τή μονοπωλοῦμε στήν πολιτικολογία.

Γιά τούς Χριστιανούς ή ελευθερία εἶναι κλήση καί προορισμός. Ἐνα ξέχωρο δῶρο τοῦ Θεοῦ σέ κάθε πιστό. Ὑπαρξιακή καρποφορία σέ ὅσους

ἔχουν ἐγκεντρισθῆ στήν καλλιέλαιο. Στή θεολογία τοῦ Παύλου ἡ ἐλευθερία παρουσιάζεται μέ θεμελιακή σημασία καί οἱ διαστάσεις της ξεκινοῦν ἀπό τήν ἀπλή καθημερινότητα καί φθάνουν στήν ἐσχατολογική προβολή τῆς «καινῆς κτίσης» καί τοῦ «νέου Ἀδάμ».

Ὅποιο νόημα καί ἂν δώσουμε στήν ἐλευθερία δέν μποροῦμε νά ἀρνηθοῦμε τό ιδίωμα της νά ἠλεκτρίζει τά «φιλελεύθερα» πνεύματα. Εἶναι ιδιαίτερα προσφιλῆς στούς καταδυναστευομένους καί καταπιεσμένους. Ὅνειρο τῶν σκλάβων καί παρηγοριά τῶν φτωχῶν. Ἐρωτας τῶν μεγάλων ἐθνικῶν ἡρώων καί πολεμική τους ἰαχή. Ακόμη ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη πρὸ πρόθεση γιά τήν ὀρθή ἠθική ἀποτίμηση τῶν πράξεων καί τῶν ἐνεργημάτων τοῦ ἀνθρώπου, στή σκέψη τῶν ἀσκητῶν καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων. Ὑπάρχει ὅμως καί μιά ἄλλη, βασικά ἀντίθετη πραγματικότητα.

Εἶναι αὐτή πού, ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ, ἀποτελεῖ «σκάνδαλο» γιά τούς Ἰουδαίους καί «μωρία» γιά τούς Ἕλληνες. Παράλληλα καί ἀντίθετα πρὸς τό «ἐπ' ἐλευθερία ἐκλήθητε, ἀδελφοί» (Γαλ. ε', 13), τοῦ Ἀποστολικοῦ καλάμου, ὑπάρχει ἡ αὐθεντική σάλπιγγα τοῦ Κυρίου πού μᾶς καλεῖ μέ τά γνωστά συγκλονιστικά λόγια, «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθείτω μοι» (Μαρκ. η', 34).

Ἀπό τή μιά μεριά ἔχουμε τήν προτροπή, «τῇ ἐλευθερία οὖν ἡ Χριστός ἡμᾶς ἐλευθέρωσε στήκετε, καί μή πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε» (Γαλ. ε', 1)· καί ἀπό τήν ἄλλη καλοῦμαστε στή ζωή τῆς «ἐν Χριστῷ» δουλείας. Καλοῦμαστε νά στέρξουμε τήν ὑπαρξιακή μας ἐξόντωση χάριν τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ Εὐαγγελίου Του, ὡς τήν μοναδική προϋπόθεση τῆς σωτηρίας μας. Μέ ἀπλά λόγια καί ἡ ἐλευθερία μας καί ἡ σταύρωσή μας —

ή «ἐν Χριστῷ» δουλεία μας — θεωροῦνται ἀπαραίτητες καί ἀποκλειστικές προϋποθέσεις τῆς σωτηρίας μας, μέ τήν ἴδια σημασία καί σπουδαιότητα.

Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἐξηγηθεῖ αὐτή ἡ φαινομενική ἀντίθεση; Ξεκινοῦμε ἀπό τήν ἀνάγκη νά προσδιορισθοῦν οἱ ὅροι ἐλευθερία-δουλεία καί Σταυρός-Σταύρωση. Πρέπει νά προσδιορίσουμε τουλάχιστον, πῶς ἐννοοῦμε τούς ὅρους αὐτούς.

Ἐλευθερία εἶναι ἡ ἐξασφάλιση ὅλων τῶν ὁρῶν καί τῶν ἐσωτερικῶν καί ἐξωτερικῶν προϋποθέσεων γιά μιᾶ ἀπρόσκοπτη καί ὀλοκληρωμένη ἀνάπτυξη τῆς ἐντελέχειας — τοῦ σπερματικοῦ ὑπαρξιακοῦ δυναμισμού — πού ἔχει μέσα του κάθε ἔμβιο δημιούργημα. Δουλεία εἶναι ἡ μερική ἢ καθολική ὑποτέλεια κάποιου δημιουργήματος σέ ἕνα ἄλλο μέ καταφανή περιορισμό τῆς ἐντελέχειάς του καί μάλιστα στό θέμα τοῦ αὐτοορισμοῦ καί τῆς αὐτοδιαθέσεως.

Ἡ Σταύρωση — μέ πρότυπο τό Σταυρό τοῦ Χριστοῦ — εἶναι κατά μέν τό φαινόμενο ἡ ἀνακοπή τῆς λειτουργίας τῆς βιολογικῆς ἐντελέχειας καί ὁ ὑπαρξιακός ἀφανισμός τοῦ ἀνθρώπου. Κατά δέ τήν οὐσία εἶναι ἡ ὑπέρβαση τῆς ἀνακοπῆς τῆς ἐντελέχειας, ἡ ὑπέρβαση τῆς φθορᾶς καί τοῦ ὑπαρξιακοῦ ἀφανισμοῦ ἡ ἀποκορύφωση τῆς ἀναγεννητικῆς ἀνάπτυξης, ἡ ὀλοκλήρωση τῆς ἀνάπλασης τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄν παραδεχθοῦμε τούς ὀρισμούς αὐτούς, τό ἐπόμενο βῆμα πού ἔχουμε νά κάνουμε εἶναι ἡ διερεύνηση τῆς ἱστορίας καί τῆς ἀνθρωπολογίας γιά νά διαπιστώσουμε ἂν συμφωνεῖ ἡ πραγματικότητα μέ μᾶς. Θεωροῦμε ὅμως αὐτονόητο ὅτι σκοπός μας δέν εἶναι νά ἀπευθυνθοῦμε σέ ἀνθρώπους πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Δέν συζητοῦμε μ' αὐτούς πού ἀρνοῦνται τήν Ἀνάσταση, γιατί στήν οὐσία ἀρνοῦνται τόν Κύριο καί τήν Θεανδρική ἱστορικότητά Του. Κανείς λόγου χάριν δέν μπορεῖ νά μιλήσει μέ μαθηματική γλώσσα ἂν ἀρνηθῇ τά βασικά

ἀξιώματα τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης. Ἄν ἀγνοήσει τὴν ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν θὰ ὑποχρεωθῆ νὰ τὴν ξαναδημιουργήσει.

Ἐνα δεύτερο σημεῖο, πού εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ λάβουμε ὑπ' ὄψη μὲ ἐπιστημονικὴ σοβαρότητα, εἶναι τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ μόνο δημιούργημα πού ἢ ἐντελέχειά του δέν περιορίζεται στό βιολογικὸ πλαίσιο, ἀλλὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ χῶρο καὶ τὸ χρόνο καὶ εἰσέρχεται στὴ σφαίρα τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ πνεύματος.

Μόνο ἢ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου μᾶς δίνει τὸ δικαίωμα νὰ μιᾶμε καὶ γιὰ τὴ δουλεία του. Ὁ βιολογικὸς ντετερμινισμὸς δέν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ σκεπτόμαστε γιὰ δουλεία τῶν ἄλλων δημιουργημάτων. Ἐκεῖ τὰ φαινόμενα τῆς δουλείας ἐντάσσονται στὴν ἐξελικτικὴ τῆς ἐντελέχειάς τους. Γιὰ ὅσους βλέπουν τὸν ἄνθρωπο σάν συνηθισμένη βιολογικὴ μονάδα τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, δέν εἶναι λογικὸ νὰ θέτουν θέμα καὶ πρόβλημα ἐλευθερίας καὶ δουλείας. Μόνο ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ πάει κόντρα στοὺς φυσικοὺς νόμους καὶ στό Θεό. Παρά ταῦτα δέν ξεχνοῦμε τὸν ἀποφθεγματικὸ λόγο τοῦ Ρουσσώ: «Ὁ ἄνθρωπος ἐνῶ γεννιέται ἐλεύθερος εἶναι πάντοτε σιδηροδέσμιος».

Ἄς προσπαθήσουμε νὰ δοῦμε τίς ιδέες μας αὐτές, ἐφαρμοσμένες σ' ἓναν ἄνθρωπο βιολογικά ἀκέραιο καὶ σωστό — πού διαθέτει βιολογικὴ καὶ ὄντολογικὴ ἀκεραιότητα καὶ πού ὅλα σ' αὐτὸν λειτουργοῦν «κατὰ φύσιν» ὅπως λένε οἱ γιατροί. Στὴ ὑπαρξιακὴ ὑπόσταση αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀβίαστα διακρίνουμε τὴ σωματικὴ ὄντοτητα μὲ τὰ βιολογικὰ δεδομένα τῆς καὶ τὴν πνευματικὴ ὄντοτητα μὲ τὰ ψυχοπνευματικὰ φαινόμενά τῆς. Δέν μποροῦμε νὰ παραβλέψουμε τὴν ἀλληλεξάρτηση σώματος καὶ ψυχῆς στό εὐρύτερο δυνατὸ φάσμα τῆς. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει γεννηθῆ μὲ τὴ θέληση, τὴν ἀπόφαση καὶ τίς ἔμμεσες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ καὶ τίς ἄμεσες σχετικὲς δραστηριότητες ἄλλων ἀνθρώπων. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶναι ὁ

πρῶτος καί ἀναντίρρητος λόγος πού εἰσάγει τήν ἔννοια τῆς σχετικότητας στήν ἐλευθερία του.

Ἡ παρατήρηση αὐτή δέν εἶναι νομιναλιστικό ἀξίωμα, ἀλλά ἱστορικοβιολογική πραγματικότητα, πού ἔχει τόσες γνωστές καί ἄγνωστες συνέπειες στήν περαιτέρω πορεία του. Οἱ περιβαλλοντικές συνθήκες τῆς βιολογικῆς του ἀνέλιξης καί οἱ προϋποθέσεις τῆς δομῆς τοῦ ψυχικοῦ του κόσμου, δέν ἐξαρτῶνται ἀπό τήν προαίρεσή του, ἀλλά προσδιορίζονται ἀπό παράγοντες πού, ἐνῶ βρίσκονται συνειδητά ἢ ἀσυνειδητά, θεληματικά ἢ ἀθέλητα μέσα καί γύρω ἀπό τήν προσωπικότητα τῶν γονέων του, ὅμως προσδιορίζουν πολλές φορές ἀποφασιστικά τό χαρακτήρα του καί τή πορεία του στή ζωή. Ἔτσι προχωρεῖ «ὀνόματι» καί «δυνάμει» ἐλεύθερος, μέχρι τοῦ σημείου πού θά κατακτήσει τήν αὐτοσυνειδησία καί θά ἀρχίσει νά ἐπιδιώκει τήν αὐτογνωσία.

Ὅλη αὐτή τή δουλειά καλεῖται νά τήν κάνει μέ ὕλικό πού δέν τό ἔχει διαλέξει ὁ ἴδιος του καί μέ ψυχοσωματικές δυνάμεις πού δέν τίς ἐλέγχει. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ δεύτερη βαθμίδα τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας του. Στή συνεχή προσπάθειά του γιά αὐτογνωσία συνειδητοποιεῖ κάποιο εἶδος δουλείας ἢ αἰχμαλωσίας τῆς θέλησής του, ἐνῶ συγχρόνως ἀντιλαμβάνεται, καί «καθ' ἑαυτόν» καί ὕστερα ἀπό ἐξωγενῆ προκλητικά ἐρεθίσματα, ὅτι πρέπει καί μπορεῖ νά ἀνατρέψει ἢ νά ἀναμορφώσει τό μέρος ἢ τό ὅλο τῆς ὑπαρξιακῆς δομῆς του. Ἡ πράξη ὅμως κάμει ὀχληρή αὐτήν τήν αὐτογνωσία καί ἡ ἀδυναμία τόν ὑποχρεώνει στήν ἀναζήτηση ἐνίσχυσης καί ἐπικουρίας.

Στό σημεῖο αὐτό ἀρχίζει νά ὑλοποιεῖται ἡ ποιοτική καί δυναμική προαίρεσή του, νά παίρνει μορφή ἢ ἐλευθερία του. Γιά τό θέμα πού ἀναπτύσσουμε δέν ἔχει πολλή σημασία ἂν εἶναι βαπτισμένος Χριστιανός.

Παρά ταῦτα, ἐάν ἔχει προηγηθῆ νηπιοβαπτισμός, ὁ ἀγώνας του παίρνει πῶς ἔντονο τό χαρακτήρα τοῦ περιορισμοῦ ἢ τοῦ ἐπηρεασμοῦ τῆς βούλησός του.

Ἐναγώνια λοιπόν ὀρθώνονται τά ἐρωτήματα: «Θά στηριχθῆ μόνον στόν ἑαυτό του; Θά καλέσει τό α ἢ β συγκεκριμένο πρόσωπο ἢ θά προσφύγει στήν ὁποιαδήποτε κοσμοβιοθεωρία γιά νά τόν βοηθήσουν; Θά ζητήσῃ τήν παρέμβαση τοῦ Θεοῦ; Ποιός εἶν' αὐτός ὁ Θεός; Πῶς τόν γνωρίζει;» Ὅτι καί νά κάνει βασικά θά παραδεχτῆ ἢ θά ὑποχρεωθῆ νά παραδεχτῆ τή σχετικότητα καί τῆς δύναμής του καί τῆς ἐλευθερίας του καί τῆς γνώσης του. Ἄν εἶναι εἰλικρινής θά ὁμολογήσῃ ὅτι ἔχει ἀνάγκη βοηθοῦ καί λυτρωτοῦ γιά νά βγεῖ ἀπό τό ἀδιέξοδο, δηλαδή, θά συνειδητοποιήσῃ τό τρίτο στοιχεῖο τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας του. Ὅποιοσδήποτε θά κληθῆ νά τόν βοηθήσῃ καί νά τόν λυτρώσῃ, εἶναι ἐπόμενο ὅτι θά μεταχειριστῆ τήν ἐλευθερία του μέ σεβασμό ἢ ἀσέβεια καί θά συμβάλῃ ἀποφασιστικά στήν ἐπιτυχία ἢ στήν ἀποτυχία τοῦ ὑπαρξιακοῦ του προορισμοῦ.

Νά τό τέταρτο στοιχεῖο τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας του. Ὑποχρεώνεται νά δεχθῆ τίς συνέπειες μιᾶς δραστηριότητος πού δέν τήν ἐλέγχει ἔστω καί ἂν τήν ἔχει προκαλέσει μέ τήν ἐλεύθερη θέλησή του. Σ' αὐτό ἀκριβῶς τό κρίσιμο σημεῖο παρουσιάζεται τό πρόβλημα τῆς αὐθεντικότητος τοῦ βοηθοῦ καί λυτρωτοῦ πού οὐσιαστικά θά παίξει γιά μᾶς τό ρόλο τοῦ Σωτῆρα. Ἐδῶ πραγματοποιεῖται καί τό σημαντικότερο βῆμα τῆς ἐλευθερίας μας. Ἀναμφισβήτητα πρόκειται γιά τό μοιραῖο διάβημα τῆς ὑπάρξεώς μας. Ἴσως μετά ἀπ' αὐτό νά ἐπακολουθήσῃ μιᾶ ἀμετάκλητη κατάσταση δουλείας ἢ αἰχμαλωσίας τῆς ὑπαρξίης μας πού θά μᾶς φέρῃ στό χῶρο τῆς ὑπαρξιακῆς ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας, θά μᾶς αὐξήσῃ τό αἶσθημα τῆς ὄντότητος ἢ θά μᾶς χαρίσῃ τή γεύση τῆς ἀλλοτριώσεως καί τήν τάση τῆς αὐτοκαταστροφῆς. Εὐλόγα δημιουργεῖται

τό ἐρώτημα: «Υπάρχει κανένας ἄνθρωπος, πού νά ἔχει καί νά διαθέτει τήν αὐθεντικότητα καί τή δύναμη ὥστε ἀκουμπώντας στά χέρια του τήν ἐλευθερία μας νά πάρουμε τή σωτηρία μας;»

Γιά μᾶς τούς Χριστιανούς ἡ ἀπάντηση εἶναι εὐκόλη καί ἀπλή. Μόνο ὁ Θεός μπορεῖ νά εἶναι σωτήρας μας. Ὁ ἄνθρωπος ἀποκλείεται νά σώσει τόν ἄνθρωπο. Γι' αὐτό καί μεῖς προστρέχουμε στόν Ἰησοῦ. Ἐκεῖνος ὁμως μᾶς βάζει σέ μιά δοκιμασία χωρίς προηγούμενο. Ὁρθά κοφτά ἀπαιτεῖ τήν πλήρη ἔνταξη τῆς ζωῆς μας στή ζωή Του. Αὐτό θά μᾶς ἐνθουσίαζε καί θά μᾶς ἦταν ἄκοπο ἂν μᾶς καλοῦσε νά μετέχουμε μόνο στόν θρίαμβο —στή δόξα Του ἢ ἂν ἡ δόξα Του δέν ἦταν ὁ Σταυρός Του. Σέ ποιά κατάσταση βρισκόμαστε ὅταν μᾶς καλεῖ ἢ ὅταν πηγαίνουμε σ' Αὐτόν; Πρῶτα-πρῶτα, ἐλαυνόμαστε κυριολεκτικά ἀπό ἕνα ἀδιαφιλονείκητο ἐγωκεντρισμό. Δέν ἔχει σημασία ἂν εἶναι ντυμένος «στολήν λαμπράν» ἢ ἐάν εἶναι κουρελῆς, ἂν ἀποπνέει ἄρωμα ἀξιοπρέπειας ἢ χυδαιότητας. Εἶναι πάντως ἐγωκεντρισμός, πού ἡ ιδιοτέλειά του ἔχει περιβληθῆ τήν νομιμότητα τῆς ὑπαρξιακῆς ἀναγκαιότητας. Ἔχουμε ἀνάγκη νά ζήσουμε νά διακριθοῦμε, νά ἐξελιχθοῦμε μέ τίς μορφές πού μᾶς ὑπαγορεύει ὁ λογισμός μας.

Πολλές φορές ἔχουμε ἔτοιμο τό ἀρχιτεκτονικό ὑπαρξιακό σχέδιό μας καί τό μόνο, πού ἐπιθυμοῦμε, εἶναι νά ἀναθέσουμε στόν Κύριο τήν ἐργολαβία, καί μάλιστα, ἀφοῦ τόν ὑποβάλουμε σέ πολυποίκιλλες διαδικασίες διαγωνισμῶν. Καί ἐνῶ βασανίζομαστε ἀπό μιά τέτοια ὑπαρξιακή ἀπαιτητικότητα Ἐκεῖνος μᾶς βάζει ὄρο ἀπαράβατο τό «ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν» καί τό «ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ» (Ματθ. 10', 24). Δηλαδή; Ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς ὄχι μιά ἀπλή ἢ συμβατική ὑποτέλεια, ἀλλά μιά ὑπαρξιακή ἀναχώνευση. Ὁ ἄκρος ἐγωκεντρισμός μας πρέπει νά μεταβληθῆ σέ ἀκραιφνή Χριστοκεντρισμό.

Ο Κύριος μέ τή σάρκωσή Του, πρίν νά μᾶς ζητήσῃ αὐτό τό Χριστοκεντρισμό, ἔζησε τόν ἔρωτα τοῦ πῶς τέλειου ἀνθρωποκεντρισμοῦ, γι' αὐτό καί εἶναι καί ὁ Μόνος πού δικαιώνεται νά ἀπαιτήσῃ τό Χριστοκεντρισμό. Μ' αὐτόν ἀπαλλάσσει οὐσιαστικά τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν ἐγωκεντρισμό, δίνοντάς του ρεαλιστικό σχῆμα ζωῆς καί χαρίζοντάς του τίς προπρωτικές διαστάσεις τῆς ἀνθρωπιᾶς του. Αὐτή ἡ μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου δέν πραγματοποιεῖται μόνο στή σφαῖρα τοῦ ἰδεατοῦ καί τοῦ μυστικοῦ χώρου καί τρόπου, ἀλλά ὑλοποιεῖται στήν καθημερινή ζωή. Ἔτσι ἔρχεται σέ ἀθέλητη ἀναμέτρηση μέ τή ζωή τῶν ἄλλων, προσκρούει στούς ἄλλους καί οἱ ἄλλοι προσκρούουν σ' αὐτή. Μ' αὐτήν τήν πρόσκρουση δημιουργεῖται ὁ σταυρός μας.

Ὁ σταυρός μας εἶναι ἡ διασταύρωση τοῦ δρόμου τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ καί τοῦ δρόμου τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου τῆς ἀμαρτίας. Δηλαδή, σέ σχετικότητα, ἔχουμε ὅ, τι στό ἀπόλυτο εἶναι ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ, ἀπό τόν Χριστόν περιέχει μόνον τήν ἀγάπη Του γιά τόν ἄνθρωπο. Ὅλα τά ἄλλα στοιχεῖα ἀνήκουν στόν ἄνθρωπο καί στήν ἀμαρτωλή ἐπινοητικότητα του.

Τό ἴδιο καί στή ζωή τοῦ Χριστιανοῦ ὁ σταυρός του περιέχει μόνον τήν ἀκατάσχετη θέλησή του γιά Χριστοκεντρισμό. Δηλαδή τήν ἐφαρμογή τοῦ «ἀγαπήσεις Κύριον τόν Θεόν σου ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐξ ὅλης ἰσχύος, ἐξ ὅλης διανοίας σου καί τόν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν» (Μαρκ. ιβ', 30-31). Ὅλα τά ἄλλα, οὐσιαστικά καί μορφολογικά στοιχεῖα τοῦ σταυροῦ μας, προέρχονται ἀπό τήν ἐγωκεντρική ἀμαρτωλότητα τῶν ἄλλων. Τότε πού ὁ ἄνθρωπος ἐλεύθερα θά στέρξει τό σταυρό του, θά ὑλοποιήσῃ τήν ὑψιστή ἀνάπτυξη τῆς ἐλευθερίας του. Γιατί μόνον ἔτσι θά ὑπερβῇ καί τήν προσωπική του ἀνάγκη γιά ἐλευθερία πού εἶναι ἡ εὐγενέστερη καί δυναμικότερη καί ἱερότερη ἔκφραση, ἂν μπορεῖ ἔτσι νά ὀνομαστῇ, τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ του.

Μ' αυτό τόν τρόπο, αυτόματα, ή ζωή του μπαίνει στή ζωή του Χριστού και ή ζωή του Χριστού γίνεται δική του. Όλο αυτό εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐλεύθερης βούλησής του, πού γιά νά συναντηθῆ μέ τή θέληση τοῦ Σωτήρα του, περνάει ἀπό μιά ἀτέλειωτη σειρά καθαρτικῶν δοκιμασιῶν. Σ' αὐτή τή δοκιμασία, οἱ περισσότεροι λυγίζουμε καί ὑπαναχωροῦμε. Παίρνουμε πίσω τή θέλησή μας, διώχνουμε τό Σωτήρα μας ἢ Τοῦ ὑποδεικνύουμε, εὐγενῶς, νά μᾶς σώσει μέ ἄλλο τρόπο ἢ νά μᾶς δοκιμάσει ἔτσι ὅπως ἐμεῖς νομίζουμε ὅτι μποροῦμε νά σηκώσουμε. Μέ ἄλλα λόγια ἀγωνιζόμαστε νά διατηρήσουμε τήν ἐγωκεντρικότητά μας πού ἀπειλεῖται μέ ἀφανισμό. Εἶναι ή στιγμή τῆς προσωπικῆς μας Γεθσημανῆ.

Ζώντας μέσα σ' αὐτή ἂν δέν καταλήξουμε στό «πλήν οὐχ ὡς ἐγώ θέλω ἀλλ' ὡς Σύ Πάτερ» (Ματθ. κστ', 39) ὅλοι οἱ προηγούμενοι κόποι, ὅλες οἱ ἀσκητικές προσπάθειες καί οἱ πνευματικές ζυμώσεις γιά ἓνα γνήσιο Χριστοκεντρισμό, ὅλα πάνε χαμένα. Καί τό σπουδαιότερο εἶναι ὅτι αὐτό τό δραματικό καί κρίσιμο παιχνίδι, παίζεται κάθε ὥρα καί στιγμή μέσα μας, ἀκόμη καί γιά τά πιό μικρά πράγματα. Γιατί σημασία δέν ἔχει τό μέγεθος τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐντολῆς πού ἐπιδιώκουμε νά ἐφαρμόσουμε ἢ νά μήν ἐφαρμόσουμε, ἀλλά ἔτσι κρίνεται τό Χριστοκεντρικό ἢ τό ἐγωκεντρικό στοιχεῖο τῆς προαίρεσής μας.

Ὅποιος διατηρεῖ προσωπικές ἀπόψεις καί ἐπιλογές γιά τό πῶς θά σταυρωθῆ, οὐσιαστικά ἀρνῆται τή σταύρωσή του καί κατά συνέπεια περιορίζει τό μέγεθος τῆς ἐλευθερίας του. Δέν στέκει στήν ἐλευθερία πού τοῦ χάρισε καί τοῦ ζήτησε ὁ Χριστός. Αὐτό μᾶς ὑποχρεώνει νά παραδεχθοῦμε πῶς ἡ διάσωση τῆς ἐλευθερίας μας δέν βρίσκεται μέσα στήν ἀσυδοσία ἢ στήν ἀυθαιρεσία ἢ τή διακριτική ἐξουσία μας, ἀλλά μέσα στή σταύρωσή μας. Αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού δέν κατανοοῦν οἱ ἐκτός Χριστοῦ καί πού φοβοῦνται οἱ Χριστιανοί. Ἔτσι καί σήμερα οἱ Ἕλληνες καί οἱ Ἰουδαῖοι βρίσκουν τούς ἀπογόνους τους στά πρόσωπά μας.

Ἔτσι ἐξηγεῖται γιατί ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ θά ἐξακολουθῇ νά εἶναι καί «σκάνδαλο καί μωρία». Αὐτό ὅμως δέν σημαίνει ὅτι θά παύσει νά εἶναι καί ὄργανο τῆς σωτηρίας μας καί μορφή τῆς καθημερινῆς ζωῆς μας. « Ὁ λόγος γάρ ὁ τοῦ Σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστι τοῖς δέ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστι» (Α΄ Κορινθ. α΄, 18). Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ ἔχει μέσα του τὴν παρουσία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί κρύβει ὅλη τὴ δύναμη τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ Ἀνάσταση εἶναι ἡ ὑψίστη καί ἡ τελειότατη ἔκφραση τῆς ἐλευθερίας. «Ὅπου τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ καί ἐλευθερία» (Β΄ Κορινθ. γ΄, 17). Ἐκεῖνο πού ἀπομένει σέ μᾶς εἶναι ἡ Χριστοκεντρικὴ ἐλευθερία μας καί ἡ ἐλεύθερη σταύρωσή μας. Μόνον τότε ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ θά γίνῃ καί δόξα δική μας.

Πηγή: Ἱερά Μονή Αγίου Ιωάννου Καρῆα.

Επιμέλεια: π. Στέφανος Κωστόπουλος (Καθηδρικός Ἱερός Ναός Αγίας Τριάδος Βύρωνος)